

Фінансовий інструментарій інноваційного розвитку

УДК 631.16:336

КРЮКОВА І.О., доктор економічних наук, доцент,
Одеський державний аграрний університет,

ЗОВНІШНІ І ВНУТРІШНІ ФІНАНСОВІ ПОТОКИ У ЗАБЕЗПЕЧЕННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ БІЗНЕС-СУБ'ЄКТІВ АГРАРНОЇ СФЕРИ

*Крюкова І.О. Зовнішні і внутрішні фінансові потоки у забезпеченні інноваційного розвитку
бізнес-суб'єктів аграрної сфери.*

У статті досліджено сучасний рівень інноваційної активності бізнес-суб'єктів національної економіки в розрізі адміністративних регіонів. Проаналізовано сучасний стан і місце Одеської області у національному рейтингу інноваційної активності підприємств. Виявлено деякі проблемні аспекти системи інформаційного, обліково-аналітичного та статистичного забезпечення подальшого розвитку інноваційної діяльності суб'єктів аграрного бізнесу. Проаналізовано динаміка обсягів зовнішніх та внутрішніх фінансових потоків, які спрямовані на інноваційний розвиток підприємств аграрної сфери, визначено їх співвідношення. Досліджена структура фінансування інновацій у сільському господарстві.

Ключові слова: фінансові потоки, інноваційний розвиток, інноваційна діяльність, інноваційна активність, бізнес-суб'єкти, аграрний сектор, результативність.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Вітчизняне сільське господарство сьогодні визнано пріоритетним сектором національної економіки, який стратегічно визначає орієнтири участі України у світовій торгівлі, концепції забезпечення продовольчої і національної безпеки, формує базис зростання рівня добробуту українського населення. За останні роки спостерігається чітка тенденція до збільшення питомої ваги продукції сільського господарства у структурі експорту: у 2016 р. її частка склала близько 24,5 % (8871 млн. дол. США), у 2015 р. – 19,8 % (без продукції промислової переробки сільгоспсировини) [10].

Разом з тим, перспективи розвитку вітчизняного аграрного виробництва, а отже, в значній мірі й масштаби зовнішньоекономічної діяльності України, на даному етапі обмежуються повільними темпами інноваційних перетворень у галузі та комплексом існуючих проблем у спектрі їх фінансового забезпечення. Реалізація інноваційної моделі розвитку національного сільського господарства потребує обґрунтування дієвого механізму акумулювання, розподілу та використання фінансових потоків, обсяги яких мають бути

достатніми для виведення аграрного сектору України на рівень провідних країн Європи та світу.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Науково-теоретичні, методичні і прикладні засади фінансового забезпечення інноваційного розвитку агропромислових бізнес-суб'єктів досить широко висвітлювались у роботах відомих вчених, серед яких вагомий внесок у розвиток теорії і практики обраної проблеми зробили: Дацій О.І., Дем'яненко М.Я., Ілляшенко С.М., Корнієцький О.В., Лагодієнко В.В., Лупенко Ю.О., Малік М.Й., Месель-Веселяк В.Я., Саблук П.Т., Юрчишин В.В. та ін. Разом з тим, виняткове значення і пріоритетність національного сільського господарства вимагають здійснення розробок у напрямі підвищення його результативності і конкурентоспроможності, головним інструментом яких є подальший інноваційний розвиток галузі.

Формулювання цілей статті. Метою даної роботи є аналітична оцінка обсягів і структури фінансових потоків, які забезпечують розвиток інноваційної діяльності вітчизняних бізнес-суб'єктів аграрної сфери виробництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Сьогодні наукою і практикою обґрунтовано доведено, що стратегічним інструментом зміцнення конкурентних позицій будь-якого бізнесу, в т.ч. й аграрного, постає інноваційний розвиток, активізація якого вимагає здійснення відповідної фінансової підтримки.

В зарубіжних країнах простежується чітка залежність рівня інноваційного розвитку від розміру державних витрат та механізму державної підтримки наукової сфери. Так, питома вага витрат на здійснення наукових досліджень в структурі річного ВВП становить: у Франції близько 2,23 %. Німеччині – 2,87 %, Великобританії – 1,7 % Японії – 3,29 %, США – 2,79 %, Швеції – 3,26 %, Словенія – 2,21 %, Польща – 1,0 %. В Україні частка державних витрат на фінансування інноваційного розвитку економіки у 2016р. становила 0,48% та починаючи з 2010р. має чітку негативну тенденцію до скорочення [12].

За дослідженнями вчених, на даному етапі інноваційних перетворень Україна відноситься до так званої групи країн – «інноватор, що формується». Ключовими проблемами сфери інноваційних перетворень національної економіки експертами визначено: проблеми із використанням людського потенціалу, якістю дослідницьких інфраструктур, формуванням сталих взаємозв'язків між елементами національної інноваційної системи в цілому та слабкою інтегрованістю в міжнародну науково-технічну та інноваційну кооперацію. В порівнянні із показниками зарубіжних країн, рівень наукоємності національного ВВП становить 0,62 % [6, 8].

За даними глобального інноваційного індексу, дослідження з якого проводять школа бізнесу Insead, Світова організація інтелектуальної власності та Корнельський університет, Україна у 2015 р. займає 64 місце серед 141 країн світу [11].

Дослідження свідчать, що на даному етапі розвитку національної економіки, питома вага інноваційно активних вітчизняних підприємств складає близько 18,4 %, з них найбільша кількість здійснювали технологічні інновації [9].

Структура джерел фінансування інноваційної діяльності у 2016 р. характеризувалась таким співвідношенням: власні кошти – 94,9 %, державний бюджет – 0,8 %, місцеві бюджети – 0,4 %, вітчизняні інвестори – 0,6 %, іноземні інвестори – 0,1 %, кредитні кошти – 2,7 %, інші – 0,5 % [4].

Серед регіонів, які є лідерами за показниками інноваційної діяльності в Україні, традиційно є: Харківська, Дніпропетровська, Запорізька (табл. 1). За останні роки значно підвищився рейтинг інноваційної активності Львівської області. Одеська область, маючи досить сприятливі економічні передумови, знаходиться у кінці першої четвірки регіонів, які здійснюють інноваційну діяльність, при достатньо низьких обсягах фінансування інноваційних перетворень – 253712,6 тис. грн. (1,1 % від загального обсягу фінансування по країні). Загальний індекс інноваційної активності Одеської області в середньому за 2014-2016 рр. становить 16,3 % [9].

Процес моніторингу рівня інноваційного розвитку бізнес-суб'єктів аграрного сектору супроводжується значними труднощами, які зумовлені недосконалістю діючої системи інформаційного, обліково-аналітичного та статистичного забезпечення.

Так, сьогодні практично відсутня державна статистична інформація відносно рівня інноваційної активності саме сільськогосподарських підприємств. Суспільна статистика відносно джерел фінансування інновацій, структури інновацій та рівня інноваційної активності вітчизняних підприємств стосується, перш за все, підприємств промисловості. Підприємства сфери сільського господарства, лісового господарства та рибного господарства (серія А, розділ 01-03 за діючої класифікацією видів економічної діяльності) не потрапили в загальний рейтинг інноваційної активності підприємств національної економіки. Разом з тим, досить високим рейтингом визначаються підприємства харчової промисловості, обсяги виробництва і розвиток яких базується на сільському господарстві та технологічно з ним пов'язаний.

Місце Одеської області у національному рейтингу інноваційної активності, 2016р.

Адміністративні регіони	Місце областей у рейтингу за показниками				
	Кількість підприємств, які здійснюють інноваційну діяльність	Кількість підприємств, які виробляють інновації	Кількість підприємств, які реалізували інноваційну продукцію	Обсяг витрат на інноваційну діяльність	Обсяг фінансування інноваційної діяльності
Вінницька	11	9	10	3	3
Волинська	19	19	17	14	13
Дніпропетровська	2	2	1	1	1
Донецька	8	9	7	5	5
Житомирська	7	7	9	13	14
Закарпатська	18		14	19	19
Запорізька	5	4	5	7	7
Івано-Франківська	9	11	15	16	16
Київська	4	5	4	6	6
Кіровоградська	16	18	20	10	10
Луганська	20	20	23	22	22
Львівська	3	3	3	8	8
Миколаївська	13	12	22	4	4
Одеська	6	6	6	11	11
Полтавська	10	8	8	12	12
Рівненська	12	16	13	23	23
Сумська	13	10	16	9	9
Тернопільська	11	8	21	15	15
Харківська	1	1	2	2	2
Херсонська	14	14	19	17	17
Хмельницька	15	13	12	20	20
Черкаська	11	7	11	21	21
Чернівецька	19	19	24	24	24
Чернігівська	17	17	18	18	18

Джерело: Розраховано за даними Державної служби статистики України [9]

Крім того, досить обмеженим є зміст фінансової звітності аграрних підприємств, в якій практично відсутня інформація щодо розміру та структури витрат на інноваційний продукт (представлені, переважно, у розрізі капітальних інвестицій) та досягнутого ефекту від їх понесення [2].

Проблемою також залишається й відсутність практики аналітичної діагностики оцінки рівня результативності витрат на інноваційну діяльність безпосередньо у практиці сучасного агроменеджменту. Основними причинами цього є складність практичного застосування діючих методик оцінки ефективності інновацій, зокрема, які ґрунтуються на вартісній оцінці майбутніх грошових

потоків, відсутність інформації для використання методик у фінансовій звітності аграрних підприємств. Це, в свою чергу, значно ускладнює процес розробки та оцінки ефективності галузевих і регіональних програм інноваційного розвитку сільського господарства.

Як зазначають Корнієцький О.В. та Орел В.М., з точки зору інвестиційної привабливості та акумулювання зовнішніх фінансових потоків у сільському господарстві, найбільш привабливими в Україні є Київська а Івано-Франківська області, на які приходить близько 47,8 % інвестиційних потоків. У другу групу аграрних формувань-реципієнтів фінансових коштів входять бізнес-суб'єкти

Харківської, Дніпропетровської та Львівської областей [5]. Одеська область за обсягами потоків потрапила у третю (найменш привабливу групу). Основними країнами, які є донорами фінансових потоків сільського господарства, є: Кіпр, Німеччина, Данія, США, Велика Британія, Польща [7].

Разом з тим, досить активними позиціями в спектрі створення і реалізації інноваційних видів продукції відрізняється національна харчова промисловість – так, питома вага інноваційних видів продукції, проваджених на вітчизняних підприємствах харчової промисловості у 2016 р. становить близько 21 % та має тенденцію до стабільного зростання [9].

Система фінансових потоків, які обслуговують процес інноваційних перетворень в аграрній сфері, структурно включає зовнішні і внутрішні фінансові потоки. Зовнішні фінансові потоки функціонують поза межами економічної системи окремого підприємства і в процесі свого обігу мають здатність перетворюватись на внутрішні вхідні фінансові потоки: банківські кредити, зовнішні інвестиції, державна фінансова допомога, страхові виплати тощо. В свою чергу, частина внутрішніх фінансових потоків підприємства в ході здійснення фінансово-господарської діяльності трансформується у зовнішні фінансові потоки та надходить у сферу зовнішнього економічного середовища. Так функціонують і видозмінюються внутрішні вихідні

фінансові потоки у вигляді сплати податків і обов'язкових платежів, відсотків за банківське кредитування, оплати за поставки матеріальних цінностей контрагентам ринку тощо. Таким чином, тісний процес взаємодії зовнішніх і внутрішніх фінансових потоків підприємства створює єдину систему та зумовлює безперервний характер їх обігу, переміщення, зміни форми і вартості, цільову спрямованість, періодичність – тобто віддзеркалює основні функціональні ознаки і якісні параметри фінансових потоків на різних рівнях господарювання. Спрямований рух фінансових ресурсів забезпечує двосторонню векторну спрямованість формування фінансових потоків підприємства: зовнішні фінансові потоки перетворюються на внутрішні, а внутрішні в процесі виходу за межі управління діяльністю підприємства набувають форми зовнішніх фінансових потоків і задовольняють економічні потреби інших суб'єктів макросередовища.

Одним з джерел формування зовнішніх фінансових потоків аграрної сфери є прямі іноземні інвестиції. Як свідчать результати проведеного аналізу, обсяг цих потоків за останні роки характеризується нестабільною тенденцією нарощування до 2014 р. (табл. 2). У 2015 р. їх акумульований обсяг зменшився до 45745 млн. дол. США (на 19,9 % по відношенню до максимального значення у 2014р.).

Таблиця 2

**Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал
сільському господарстві, млн. дол. США**

<i>Показники</i>	<i>2002 р.</i>	<i>2006 р.</i>	<i>2008 р.</i>	<i>2010 р.</i>	<i>2012 р.</i>	<i>2014 р.</i>	<i>2016 р.</i>
Всього	4555,3	16890,0	29542,7	39824,5	49494,4	53704,0	36154,5
Обсяг фінансових потоків в сільське господарство	86,8	309,6	557,3	680,0	736,0	776,9	502,2
в т.ч. на 1 га ріллі, дол. США	109,4	405,6	709,7	956,7	1191,8	1293,7	870,9
Питома вага потоків галузі, %	1,9	1,8	1,9	1,7	1,5	1,4	1,4
Норма прибутку на 1 дол. іноземних інвестицій у сільському господарстві, %	2,9	2,8	2,6	5,4	6,7	2,4	-

Джерело: Розраховано за даними Державної служби статистики України [9,3,10]

За 2015 р. цей обсяг становив 16,7 млн. дол. Абсолютна величина відтоку іноземних інвестицій за рік склала 2,6 млн. дол. США. При цьому за останні роки спостерігається

тенденція до скорочення питомої ваги сільського господарства у загальному обсязі іноземних інвестиційних потоків – у 2015 р. вона становила 0,3 % – 500,6 млн. дол. США.

[4]. На даному етапі в розрахунку на одне аграрне формування приходить 9,6 тис. дол. прямих іноземних інвестицій.

Провідну роль у забезпеченні інноваційних перетворень сільського господарства відіграють внутрішні фінансові потоки, які представлені, головним чином, власними коштами агроформувань, питома вага яких у фінансуванні витрат на інноваційну діяльність становить протягом останніх років становила понад 55 %. Таким чином, співвідношення зовнішніх і внутрішніх фінансових потоків у забезпеченні інноваційної діяльності підприємницьких структур аграрного

бізнесу становить близько 45 %:55 %.

Головним елементом внутрішніх фінансових потоків агробізнес - суб'єктів є одержаний чистий прибуток. При цьому, аграрна сфера, на відміну від інших секторів національної економіки, за останні роки демонструє стійку тенденцію до зростання розміру чистого прибутку (табл. 2) та рівня рентабельності своєї діяльності, який за підсумками 2015 р. склав 29,5 % (рівень збитковості підприємств інших сфер: промисловості 7,7 % збитковості, будівництво - 12,7 %, оптової та роздрібною торгівлі - 13,5 % фінанси і страхова діяльність - 4,9 %).

Таблиця 3

Динаміка обсягу фінансових потоків сільськогосподарських підприємств України, млн. грн.

<i>Показники</i>	<i>2006 р.</i>	<i>2008 р.</i>	<i>2010 р.</i>	<i>2012 р.</i>	<i>2014 р.</i>	<i>2015 р.</i>
Зовнішні фінансові потоки						
Обсяг капітальних інвестицій у сільське господарство, млн. грн.	7309	16890	11568	19411	18796	30155
Питома вага інвестицій галузі, %	5,8	7,2	6,1	6,6	8,6	8,4
Внутрішні фінансові потоки						
Чистий прибуток, млн. грн.	2445,4	5362,1	17253,6	26728,4	21413,4	101912,2
Амортизація, млн. грн.	18573	23812	30560	44273	62969	78333

Джерело: Розраховано за даними Державної служби статистики України [9,10]

Як показують проведені дослідження, сьогодні обсяг внутрішніх фінансових потоків аграрних бізнес-суб'єктів, які формуються за рахунок чистого прибутку та амортизаційних відрахувань, практично в шість разів перевищує загальний обсяг капітальних інвестицій (у структурі яких близько 64% також займають власні кошти бізнес-структур).

Потенційним зовнішнім джерелом формування фінансових потоків у сільському господарстві є надходження, які можуть надійти у галузь внаслідок відміни мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення. Як свідчать статистичні дані, ціна на 1 га землі у світі коливається від 1 тис. до 130 тис. євро за 1 га. За прогнозними розрахунками експертів аналітичного центру «Український інститут майбутнього» вартість 1 га сільгоспугідь в Україні за умов формування земельного ринку становитиме: 1) у випадку обмеженого доступу іноземців на земельний ринок - 1,442 тис дол. за 1 га; 2) у випадку

необмеженого доступу іноземців до земельного ринку у сільському господарстві - 4,871 тис. дол. за 1 га. За таких умов вартість капіталізації земель сільськогосподарського призначення на початковому періоді становитиме 37,3 млрд. дол. США. Формування вільного ринку земель сільськогосподарського призначення при реалізації сценарію «без іноземців» в середньому надасть можливість залучити 3,6 млрд. дол. щорічно, а при необмеженому доступі для іноземців - 6,1 млрд. дол. у вигляді вхідних інвестиційних потоків аграрного сектору [1].

Разом з тим, відміна мораторію на купівлю-продаж земель сільськогосподарського призначення сьогодні залишається одним з найбільш гострих, дискусійних і проблемних питань розвитку сільського господарства. Ціла низька ризиків політичного, соціального і економічного характеру сприяють формуванню досить критичного та обережного ставлення українських селян до

завершення земельної реформи.

Нестабільність факторів зовнішнього середовища діяльності аграрних бізнес-суб'єктів також не сприяє нарощуванню обсягів зовнішніх фінансових потоків, які мають інноваційний характер спрямованості. За таких умов найбільш реальним джерелом фінансування інноваційної діяльності вітчизняних сільськогосподарських бізнес-структур залишаються внутрішні фінансові потоки, які формуються, переважно, за рахунок власних коштів агроформувань.

Висновки. Проведені дослідження показали, що сучасний етап інноваційного розвитку бізнес-суб'єктів аграрного сектору визначається наступними характерними ознаками: 1) низький рівень інформаційно-аналітичної підтримки інноваційної діяльності агроформувань; 2) відсутність офіційних статистичних матеріалів відносно

рівня інноваційної активності бізнес-структур аграрної сфери; 3) фінансування інноваційної діяльності у сільському господарстві переважно за рахунок внутрішніх фінансових потоків агроформувань; 4) підвищення рівня інвестиційної привабливості вітчизняного аграрного сектору в порівнянні з іншими секторами національної економіки; 5) більш високий рівень рентабельності діяльності суб'єктів аграрного бізнесу в порівнянні з іншими видами економічної діяльності. За виявлених тенденцій перспективами подальших наукових досліджень виступає пошук і обґрунтування ефективного механізму збалансування зовнішніх і внутрішніх фінансових потоків, які спрямовуються на забезпечення активізації інноваційних перетворень сільського господарства і сільських територій.

Література.

1. *Амелін А.* Ціна мораторію на землю – 50 млрд. втрачених інвестицій [Електронний ресурс] / *А. Амелін.* – Режим доступу: <http://hvylya.net/analytics/economics/tsina-moratoriyu-na-zemlyu-50-mlrd-vtrachenih-investitsiy.html>.
2. *Брик Г.В.* Обліково-аналітичне забезпечення інноваційної діяльності сільськогосподарських підприємств [Електронний ресурс] / *Г.В. Брик* // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2016. – № 4. – С. 905-910. – Режим доступу: <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/181.pdf>
3. Діяльність суб'єктів господарювання за 2015 рік. Статистичний збірник [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Київ, 2016. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
4. Капітальні інвестиції в Україні за 2015 рік. Статистичний збірник [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Київ, 2016 р. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
5. *Корнієцький О.В.* Залученні інвестицій в аграрний сектор економіки України / *О.В. Корнієцький, В.М. Орел* // Вісник СНАУ. – 2017. – № 4 (71). – С. 187-195.
6. *Кривовязюк І.В.* Проблеми впровадження інноваційної моделі високотехнологічного розвитку економіки України / *І.В. Кривовязюк, І.М. Пушкарчук, Ю.В. Волинчук* // Економічний форум. – 2017. – № 2. – С. 111-117.
7. *Лагодієнко В.В.* Фінансові потоки підприємств аграрного сектору / *В.В. Лагодієнко, Н.В. Лагодієнко.* – Збір. наук. праць за Матеріалами Міжнародної науково-практичної конференції «Економіка. Пріоритетні напрями науки» (Польща, Закопане, 29.11.2015р.-30.11.2015р.). – Варшава, 2015. – С. 55-58.
8. *Луценко Ю.О.* Наукове забезпечення техніко-технологічного оновлення аграрного виробництва в Україні / *Ю.О. Луценко, О.В. Захарчук, М.М. Моголова* // Економіка АПК. – 2017. – № 5. – С. 5-10.
9. Наукова та інноваційна діяльність в Україні за 2015 рік. Статистичний збірник [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Київ, 2016 р. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
10. Сільське господарство України за 2015 рік. Статистичний збірник [Електронний ресурс] / Державна служба статистики України. – Київ, 2016р. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
11. Global Innovation Index 2015 Report. Effective Innovation Policies for Development [Electronic resource]. – Mode of access: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_gii_2015.pdf
12. The Global Competitiveness Report 2014–2015. World Economic Forum [Electronic Resource]. – Mode of access : <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2014-2015>.

References.

1. *Amelyn A.* (2017). Cina moratoriyu na zemli – 50 mlrd. vtracheniyh investitsiy [The moratorium on land – 50 billion lost investments]. *hvylya.net*. Retrieved from <http://hvylya.net/analytics/economics/tsina-moratoriyu-na-zemlyu-50-mlrd-vtrachenih-investitsiy.html>. [in Ukrainian].
 2. *Bric G.* (2016). Oblikovo-analitychne zabezpechennya innovatsiynoy diyalnosti silskogospodarskyh pidpryemstv [Accounting and analytical support of innovative activity of agricultural enterprises]. *Globalny ta nacionalny problem economic. - Global and national problems of the economy*, No 4, pp. 905-910. Retrieved from <http://global-national.in.ua/archive/14-2016/181.pdf> [in Ukrainian].
 3. Diyalnist subektiv gospodaruvannya za 2015 r. [Activities of economic entities in 2015]. (2016). *Derzavna sluzhba statystyky Ukrainy - State Statistics Service of Ukraine*. Kyiv. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
 4. Kapitalny investitsiyi v Ukrainy za 2015 r. [Capital investment in Ukraine for 2015]. (2016). *Derzavna sluzhba statystyky Ukrainy - State Statistics Service of Ukraine*. Kyiv. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
 5. *Kornietsky O. & Orel V.* (2017). Zalucheny investitsiyi v agrarniy sektor economic Ukrainy. [Attracting Investments to the Agrarian Sector of the Ukrainian Economy]. *Visnyk SNAU - SNAU Bulletin*, No 4(71), pp. 187-195 [in Ukrainian].
 6. *Krivoviaznyuk I., & Pushkarchuk I.* (2017). Problemy vprovadzhennya innovatsiynoy modely vysokotekhnologichnogo rozvitku economicy Ukrainy [Problems of implementation of the innovative model of high-tech development of the Ukrainian economy]. *Economichniy forum – Economic forum*, No 2, pp. 111-117 [in Ukrainian].
 7. *Lagodienko V., & Lagodienko N.* (2015). Finansovy potoky pidpriemstv agrarnogo sector [Financial flows of enterprises of the agrarian sector]. *Zbirnyk nauk. Pracy za Materialy Mizhnarodnoy naukovo-practychnoy konferentsiy «Economica. Priopitetny napryamy nauky. Scientific papers on the Materials of the International Scientific and Practical Conference Economics. Priority directions of science.* Varshava, pp. 55-58 [in Ukrainian].
 8. *Lupenko Yu., Zakharchuk O., & Mogilova M.* (2017). Naukove zabezpechennya tehnico-tehnologichnogo onovlennya agrarnogo vyobnyctva v Ukrainy [Scientific support of technical and technological updating of agrarian production in Ukraine]. *Economica APC – Economy AIC*, No 5, pp. 5-10 [in Ukrainian].
 9. Naukova ta innovatsiyna dialnist v Ukrainy za 2015 r. [Scientific and innovative activity in Ukraine for 2015]. (2016). *Derzavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine*. Kyiv. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
 10. Silske gospodarstvo Ukrainy za 2015 r. [Agriculture of Ukraine for 2015]. (2016). *Derzavna sluzhba statystyky Ukrainy – State Statistics Service of Ukraine*. Kyiv. Retrieved from <http://www.ukrstat.gov.ua> [in Ukrainian].
 11. Global Innovation Index 2015 Report. Effective Innovation Policies for Development. Retrieved from: http://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo_gii_2015.pdf [in English]
 12. The Global Competitiveness Report 2014–2015. World Economic Forum. Retrieved from: <http://reports.weforum.org/global-competitiveness-report-2014-2015> [in English].
-

Аннотация.

Крюкова И.А. *Внешние и внутренние финансовые потоки в обеспечении инновационного развития бизнес-субъектов аграрной сферы.*

В статье исследован современный уровень инновационной активности бизнес- субъектов национальной экономики в разрезе административных регионов. Проанализировано современное состояние и место Одесской области в национальном рейтинге инновационной активности предприятий. Выявлены отдельные проблемные аспекты системы информационного, учетно-аналитического и статистического обеспечения дальнейшего развития инновационной деятельности субъектов аграрного бизнеса. Проанализирована динамика объемов внешних и внутренних финансовых потоков, направленных на инновационное развитие предприятий аграрной сферы, определено их соотношение. Исследована структура финансирования инноваций в сельском хозяйстве.

Ключевые слова: финансовые потоки, инновационное развитие, инновационная деятельность, инновационная активность, бизнес-субъекты, аграрный сектор, результативность.

Abstract.

Kryukova I. External and internal financial flows in ensuring innovative development of agrarian business subjects.

The modern level of innovative activity of business entities of the national economy in the context of administrative regions is considered in the article. The modern state and place of the Odessa region in the national rating of innovative activity of enterprises have been analyzed. Some problem aspects of the system of information, accounting, analytical and statistical support for the further development of innovative activity of subjects of agrarian business have been identified here. The dynamics of the volume and structure of external and internal financial flows aimed at the innovative development of enterprises in the agrarian sector have been analyzed. The structure of financing of innovations in agriculture is investigated.

Key words: financial flows, innovative development, innovative activity, innovative activity, business entities, agrarian sector, effectiveness.

Стаття надійшла до редакції 23.11.2017 р.

Бібліографічний опис статті:

Крюкова І.О. Зовнішні і внутрішні фінансові потоки у забезпеченні інноваційного розвитку бізнес-суб'єктів аграрної сфери / І.О. Крюкова // Актуальні проблеми інноваційної економіки. – 2017. – № 4. – С. 18-25.

Kryukova I. (2017). External and internal financial flows in ensuring innovative development of agrarian business subjects. Actual problems of innovative economy, No 4, pp. 18-25.

УДК 338.1:658.531

ПОТЬОМКІН Л.М., доктор економічних наук, професор,
Міжнародний гуманітарний університет,

ПОТЬОМКІН М.Л., головний економіст АБ «Укргазбанк» м. Одеса, Україна

**СИСТЕМНЕ ФІНАНСУВАННЯ НАЦІОНАЛЬНОГО ВИРОБНИЦТВА:
МОТИВАЦІЯ НАЙМАНОГО ПЕРСОНАЛУ**

Потьомкін Л.М., Потьомкін М.Л. Системне фінансування національного виробництва: мотивація найманого персоналу.

У статті розглянуто найбільш актуальні наукові питання по розвитку національної економіки, а також фінансування впровадження систем мотивації найманого персоналу з обліком можливостей збільшення її мінімального рівня.

Ключові слова: економіка, фінанси, наука, українська нація, підприємства.

Постановка проблеми у загальному вигляді. Найважливішим напрямом розвитку української нації є подолання тотальної бідності населення, а також системне фінансування найманого персоналу до збільшення обсягів виробництва продукції. Такий підхід буде сприяти стабільному збільшенню рівня оплати праці, у тому числі мінімальної заробітної плати. Основними цілями, які переслідуються є підвищення рівня функціонування підприємств, обґрунтоване формування стабільної оплати за кількісні і якісні результати діяльності працівника, забезпечення зростання економічної стабільності суспільства і розвитку

національного виробництва.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Проблеми фінансування національного виробництва знайшли відображення у працях відомих вітчизняних та закордонних вчених-економістів: С. Адамса, О.І. Амоші, Б.В. Буркинського, А.І. Бутенка, О.М. Головченко, М.І. Долішнього, І.О. Іртищевої, А.М. Колот, Ю.М. Кулікова, Мак-Грегора Дуглас, В.І. Захарченко, Е.М. Лібанової, І.І. Савенко, А. Сміта, С.К. Харічкова, Л. Портера та інших.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Поряд з цим недостатньо вивчено економічні механізми